

Yargılamanın askerî mahkeme kurulunca yapılması gerektiği görüşüyle bozulan hükme karşı, tek hâkimin direnme hakkı yoktur.

(Drl.Krl. 16.6.1988 Es:107, Ka:74)

353 Sayılı Kanunun 227 nci maddesinde öngörülen "kazanılmış hak"tan maksat; bozmadan sonra tesis edilecek hükümde, evvelki hükümle tayin edilen cezanın üstünde bir ceza verilemeyeceğidir. İlk hükümle verilen 12 sene ağır hapis cezası, lehe bozmadan sonra 9 sene 12 ay ağır hapse indirildiğine ve böylece ilk hükümdeki ceza miktarından fazla bir ceza tayini cihetine gidilmediğine göre, birinci hükümde yasal imkânsızlık nedeni ile uygulanamamış olan 1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanununun 17 nci maddesinin, bozmadan sonra tesis edilen hükümde nazara alınmış olması, kazanılmış hak kuralına aykırı değildir.

(Drl.Krl. 29.12.1988 Es:209, Ka:169)

Başsavcılığın itirazı üzerine Daireler Kurulundan verilen kararlara karşı mahalli mahkemelerin direnme hakları yoktur.

(Drl.Krl. 2.2.1989 Es:44, Ka:34)

Bozmadan sonra tüm aramalara rağmen bulunamayan sanık hakkında, kazanılmış hakkı saklı tutularak aynı ceza verilmiş olsa bile; ilk hüküm T.C.K.nun 146/3 ncü maddesinden, bozmadan sonra tesis edilen yeni hüküm ise, değişen suç vasfı nedeniyle T.C.K.nun 146/1 nci maddesinden kurulmuş ve sanığın öncelikle idam cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir.

"Sanık hakkında verilecek cezanın, bozmaya konu cezadan daha ağır olması" koşulu karşısında, kazanılmış hakkın saklı tutularak sonuçta aynı cezanın verilmiş olması, sanığın gıyabında daha ağır cezayı muhtevi bir kanun hükmü ile hüküm kurulmasına izin vermez. Esasen böyle bir hal tarzı, kanunun âmir hükmünün ihlâli ve sonuçta savunma hakkının kısıtlanmasıdır.

(Drl.Krl. 16.3.1989 Es:1, Ka:75)

Yerel mahkemeye verilen davanın düşmesine ilişkin hüküm, askerî savcının temyizi üzerine, eylemin üste fiilen taarruz olacağı noktasından bozulmuş ve bu defa, söz konusu suçtan hüküm tesis edilmiş ise de; bozmayı müteakip Libya'da olduğu tesbit edilen sanığa Konsolosluk aracılığı ile bozma ilâmının tebliğ edildiği ve verdiği dilekçe esas alınarak bozmaya karşı ne diyeceğinin tesbit edildiği kabul olunarak hüküm kurulduğu anlaşılmaktadır. Bozulan ilk hüküm düşmeye ilişkin olup, temyize geline ikinci hüküm beş ay hapis cezasını muhtevi bulunduğundan, bozma ilâmı karşısında sanık mahkemeye dinlenilmeden hüküm kurulması, 353 Sayılı Kanunun 227/son fıkrasına aykırıdır.

(4.D. 21.3.1989 Es:157, Ka:128)

(Drl.Krl. 12.10.1989 Es:213, Ka:213)

Direnme, önceki yargılamada yapılanlar dışında hiçbir tahkik işlemine yer vermeyen bir usul muamelesidir. Bozma ilâmına uyulmasına karar verildikten sonra, savunmaya taallûk etse bile, bazı yeni yargılama faaliyetlerine girilip daha sonra eski kararın yasaya, usule ve Askerî Yargıtay Daireler Kurulunun bu konudaki kararlarına uygun olduğundan bahisle eski kararda direnil-

mesine karar verilmesi usule aykırıdır.

(Drl.Krl. 22.6.1989 Es:133, Ka:165)
(Drl.Krl. 7.4.1988 Es:26, Ka:37)

Direnme hükmünün 353 Sayılı Kanunun 173 ncü maddesinde yazılı hususları, özellikle suçun kanunî unsurları olarak sabit ve gerçekleşmiş sayılan vakaları ihtiva etmesi, başka bir deyimle gerekçeli olması lâzım gelirken, bozulması sebebi ile ortadan kalkmış eski hükme atıfla yenitilerek direnme hükmü tesisi kanuna aykırıdır.

(Drl.Krl. 7.6.1990 Es:97, Ka:87)
(Drl.Krl. 11.1.1990, Es:8, Ka:6)

Görevsizlik kararı ile gelen dosyada, sanık adına çıkartılacak, çağrı ile yargılanacağı mahkemenin adıyla duruşma gün ve saatinin tebliğ edilmesi ve talep halinde ya da tehir veya taliki izleyen celseye gelmemesi halinde duruşmadan varestede tutulmasına karar verilmesi kanun hükmü iken, davadaki seyre göre uygulanmaması gereken 353 Sayılı Kanunun 227/son maddesine dayanılarak davanın sanığın gıyabında bitirilmesi bozmayı gerektirmiştir.

(2.D. 27.6.1990 Es:363, Ka:350)

Hükmü temyiz eden ve bozmadan sonra beraatlerine karar verilen diğer sanıklarla delil durumu aynı olan ve temyiz süresini geçirdiği için hakkındaki hüküm kesinleşen hükümlünün, yargılamanın yenilenmesi sebeplerinden herhangi biri bulunmadığından, ancak 353 Sayılı Kanunun 243 ncü maddesi uyarınca yazılı emir yoluna başvurmaya gerekir.

(1.D. 28.1.1987 Es:60, Ka:48)

Sanığın, astı olan eri dövdüğü sırada mülkî görev ifa ettiğini ve jandarmanın mülkî görevinin ifası sırasında işlenen suçlardan dolayı, adliye mahkemelerinin yargısına tâbi olmaları gerektiğinden bahisle ileri sürdüğü yargılamanın yenilenmesi isteminin, 353 Sayılı Kanunun 236 ncı maddesi uyarınca reddine karar verildi.

(4.D. 12.5.1987 Es:311, Ka:300)

Maktûlün ölümüne hükümlüler dışında başkalarının da doğrudan doğruya neden olduklarının tesbiti ve bu hükmün kesinleşmesi halinde, yargılamanın yenilenmesi yoluna başvurmak her zaman mümkündür.

(Dr1.Krl. 11.6.1987 Es:98, Ka:101)

Hükümlünün suç tarihinde T.C.K.nun 47 nci maddesinden istifade edeceğine ilişkin rapor, 353 Sayılı Kanunun 228/E maddesinde yazılı "...hükümlünün daha hafif bir cezayı gerektiren kanun hükmünün uygulanması ile hükümlülüğünü gerektirir" nitelikte yeni delildir.

(Dr1.Krl. 1.10.1987 Es:165, Ka:143)

Askerî hastane sağlık kurulu raporu ile "askerliğe elverişli olmadığına" karar verilen hükümlünün askerliğe elverişsizlik halinin, mahkûm olduğu suçun suç tarihlerini de kapsamı halinde, suçu "işlenemez suç" niteliğinde görülüp beraatine karar verilmesi sonucu doğabileceğinden, söz konusu raporun 353 Sayılı Kanunun 228/E maddesi uyarınca yeni delil kabul edilerek yargılamanın yenilenmesi isteminin kabulüne karar verilmiştir.

(Dr1.Krl. 17.12.1987 Es:216, Ka:202)

(5.D. 27.6.1990 Es::354, Ka:349)

353 Sayılı Kanunun 228 nci maddesine göre, hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi yoluna gelinebilmesi, ancak kesinleşmiş bir hüküm ile sonuçlanmış dava hakkında mümkündür. Kesin nitelik kazanmayan hükümlere karşı ileri sürülen yargılamanın yenilenmesi istemleri bu nedenle incelenemez.

(Dr1.Krl. 13.10.1988 Es:153, Ka:112)

Sanığın, aynı zaman süreci içinde işlenmiş ve sonradan mahkûm edildiği T.C.K.nun 146/1 nci maddesindeki suçun icraî hareketlerinden sayılması gereken bazı eylemleri nedeniyle, aynı zamanda T.C.K.nun 168/2 nci maddesi gereğince mahkûm olduğu anlaşıldığına göre; bu ilâmın "yeni bir vakıa" sayılarak yargılamanın yenilenmesi isteminin kabulüne karar verilmesi gerekir.

(3.D. 22.8.1989 Es:338, Ka:332)

Hükümlünün aynı eylemine ait değişik iki mahkemeden verilip kesinleşen hükümlerden ikincisinin, ancak 353 Sayılı Kanunun 228/E maddesinde zikri geçen "yeni delil" addiyle, bu yol ile kaldırılması mümkün olup; yazılı emir ile bu sonuca gidilemez.

(Drl.Krl. 21.9.1989 Es:195, Ka:193)

Hükümlü vekilinin Akıncılar Derneğinin legal olduğuna, hükümlünün Dernekte kısa bir süre çalıştığına ve karar defterlerinin incelenmediğine ilişkin olarak ileri sürdüğü hususlar, daha önce defaatle mahal mahkemesinde ve temyiz safhasında Askerî Yargıtay'da ileri sürülmüş ve değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Bu nedenle de yeni delil olarak kabulü mümkün görülmemiştir.

(2.D. 2.5.1990 Es:271, Ka:264)

Yeni olay ve yenedelilin yargılamanın yenilenmesini gerektirecek nitelikte ve yargılama sırasında mahkemece bilinmemiş, yahut evvelce verilmiş olan hüküm sarsacak ve mahkemeyi o hükmün doğruluğu konusunda tereddüde düşürecek mahiyette olması gerekir.

Başka olaylara ilişkin olarak içtihat değişiklikleri, hükümlü lehine yargılamanın yenilenmesi sebeplerinden olan "yeni vakıd" niteliğinde kabul edilemez.

(4.D. 8.5.1990 Es:293, Ka:281)

Hüküm kesinleştikten sonra açılan kamu davası, hükümlü hakkında yargılamanın yenilenmesini gerektirir yeni vakıa veya yeni delil değildir.

(3.D. 12.6.1990 Es:284, Ka:320)

Sanık lehine olan gerçek ve kesin zarar miktarının hükümden sonra meydana çıkması, yeni bir vakıa ise de, cezaya etkisi bulunmayıp, tazminat miktarını alâkadar eden bir husus olması itibariyle yargılamanın yenilenmesini gerektirmez.

(1. D. 13.7.1955 E: 2147 K: 1273)

As. C. K. nun 153 ncü maddesinin 2 nci fıkrası gereğince aslı ceza olarak ihraç cezasına hükümlü olan sanığın, T. C. K. nun 47 nci maddesinden istifadesini haklı kılan bir halinin bulunması, bu cezada bir tenzilâtı mümkün kılmayacağı ve esasen kanunun aynı maddesinde yazılı hususların sınırı içinde olmak üzere cezanın değiştirilmesi maksadiyle de yargılamanın yenilenmesi caiz olmadığından bu istemin kabulüne yer yoktur.

(2. D. 25.1.1956 E: 55/3751 K: 260)

353 sayılı Kanunun 231 nci maddesinin yargılamanın yenilenemeyeceği hali açıkça göstermiş olmasına, «Kanunun aynı maddesinde yazılı hususların sınırı içinde olmak üzere cezanın değiştirilmesi amacıyla yargılama yenilenemez» şeklindeki ifadenin, sadece aynı madde bünyesinde takdirî sebeplere yer verilmesini temine mâtuf taleplere mâni olmayı tazammun eder nitelikte bulunmasına binaen; gerek aslı ve gerekse fer'î cezada kanunî hafifletici sebeplere müstenit yargılamanın yenilenmesi istemlerinin is'afı gerekir.

(2. D. 3.10.1968 E: 693 K: 688)

Yargılamanın yenilenmesi istemi esas olarak kabule değer görülen hükümlünün, yapılan soruşturma sonunda, suç tarihinde "askerliğe elverişli olduğu" ancak "durumunun T.C.K.nun 47 nci maddesi kapsamına girdiği" belirtilmişse de; 353 Sayılı Kanunun 231 nci maddesinde, kanunun aynı maddesinde yazılı hususların sınırı içinde olmak üzere cezanın değiştirilmesi amacı ile yargılamanın yenilenemeyeceği belirtilmiş bulunduğundan, T.C.K.nun 47 nci maddesinden istifadeyi haklı kılan duruma rağmen istemin reddine karar verilmiştir.

(2.D. 1.7.1987 Es:403, Ka:395)

353 Sayılı Kanunun 231 nci maddesi, ancak daha az bir cezayı gerektiren kanun hükmünün tatbikî halini yargılamanın yenilenmesi sebebi olarak kabul etmiştir. Sanık hakkında daha az bir cezayı gerektiren kanun hükmünün tatbiki söz konusu olmayıp da, aynı maddenin tatbikinde takdirî sebeplerin sanık lehine tecellisi söz konusu olduğunda, bu husus yargılamanın yenilenmesi sebebi olarak kabul edilemez.

(Drl.Krl. 9.6.1988 Es:6, Ka:70)

Sıkıyönetim kaldırılmış olsa dahi, sıkıyönetim askerî mahkemelerinden verilen hükümlerle ilgili olarak yargılamanın yenilenmesi talebinin inceleme yerinin, Askerî Yargıtay olduğunun kabulü kanunî bir zorunluluktur.

(Dr1.Krl. 10.7.1986 Es:77, Ka:73)

353 Sayılı Kanunun 230 ncu maddesinde sayılan cezaya ilişkin sebeplerden olmadığından, tazminata ilişkin hata nedeniyle aleyhe yargılamanın yenilenmesi istenemez.

(1.D. 14.10.1987 Es:573, Ka:564)

353 Sayılı Kanunun 230 ncu maddesinde, kimlerin aleyhte yargılamanın yenilenmesi isteminde bulunabileceklerine dair bir açıklık yok ise de; aynı Kanunun 233 ncü maddesinin, kanun yollarına başvurma hakkındaki genel hükümlerin, yargılamanın yenilenmesi istemi hakkında da uygulanacağını dair sarih hükmü karşısında, kanun yoluna başvurma hakkı olanların yargılamanın yenilenmesi isteminde de bulunabilecekleri sonucuna varılmaktadır. Ancak, sanık kendi aleyhine yargılamanın yenilenmesi yoluna başvuramayacağından aleyhte yargılamanın yenilenmesi, ancak nezdinde askerî mahkeme kurulan komutan, askerî savcı ve müdahil tarafından istenilebilir.

(Dr1.Krl. 26.11.1988 Es:142, Ka:183)

Sarığın beraatle sonuçlanan öldürme layına iştirak ettiğine ilişkin hâkim önündeki ikrarı, beraat kararının kesinleşmesinden önceki bir tarihte rastlaması nedeniyle aleyhte yargılamanın yenilenmesine mesnet alınamaz ise de; birkaç celse devam eden pişmanlık sorgulaması sırasında bu suçunu yeniden ikrar etmesi karşısında, son beyanının 353 Sayılı Kanunun 230/D maddesi kapsamına girdiğinin kabulü ile aleyhte yargılamanın yenilenmesine karar verilmesinde herhangi bir isabetsizlik görülmemiştir.

(Dr1.Krl. 25.5.1989 Es:155, Ka:143)

Hükümlü vekillerince ileri sürülen hususlar, gerek yerel mahkemede ve gerekse Askerî Yargıtay'da temyiz incelemesi sırasında değerlendirilmeye tabi tutulmuş olduğundan, yeni vakıa ve yeni delil olarak kabulüne imkân görülmemiştir.

(2.D. 21.1.1987 Es:58, Ka:41)

Sanığın yeni delil olarak ibraz ettiği tanık beyanı, daha önce mahkemeye dinlenen bu tanığın yalan tanıklık yaptığı kesin hükümle sabit olmadığından, müstekâr Askerî Yargıtay içtihatlarına göre 353 Sayılı Kanunun 228/8 maddesi uyarınca yenilemeye esas kabul edilemeyeceği gibi, anılan beyanın yalnız başına veya daha önceki delillerle birlikte değerlendirildiğinde dahi bu nitelikte olmadığı görüldüğünden; yargılamanın yenilenmesi isteminin reddine karar verilmiştir.

(1.D. 18.3.1987 Es:169, Ka:158)

Yargılamanın yenilenmesi nedeni ile yeniden yapılacak duruşma sonunda, mahkemenin ya eski hükmü tasdik etmesi ya da iptal ederek yeni bir hüküm kurması gerekir. Yargılamanın yenilenmesi isteminin kabulü ile kesin hüküm ortadan kalkmayacağı gibi, eski dava geri gelerek yargılamaya konu olmadığından, zamanaşımı da düşünülemez. Çünkü, mahkûmiyetin kesinleştiği tarihten sonra dava zamanaşımı öne sürülemez. Artık ceza zamanaşımı söz konusudur. Dava zamanaşımının yeniden gündeme gelerek uygulanabilmesi için, yeni delilin değerlendirilmesi ile eski kararın iptal edilmesi sonucuna varılması gerekir.

(2.D. 13.6.1990 Es:331, Ka:326)

Hakkındaki ceza hükmü kesinleştikten sonra sanığın 1960 olan doğum tarihinin asliye hukuk mahkemesi kararı ile 1963 olarak düzeltilmesi, hükmün verildiği anda bilinmeyen yeni vakıa niteliğinde olduğundan 353 sayılı Kanunun 238/2 nci maddesi gereğince yargılamanın yenilenmesinin sebebi-
dir.

(2. D. 29.5.1985 E. 129 K. 109)

Hükümlünün 1803 Sayılı Af Kanununun 18/B maddesinden istifade edecek durumda bulunması, 353 Sayılı Kanunun 238 nci maddesi uyarınca yargılamanın yenilenmesi sebebidir.

(3.D. 13.1.1987 Es:33, Ka:10)

Yargılamanın yenilenmesi konusunda toplanan deliller yeterli görülme-
yerek hükümlünün şuurunun tetkiki için Adli Tıp Kurumu ilgili ihtisas kurulundan rapor alınmasına ilişkin daire kararı, "ara karar" olup; 353 Sayılı Kanunun 238 nci maddesinin 1 ve 2 nci fıkralarına da yazılı nihai karar niteliğinde bulunmadığından, Başsavcılığın bu karara karşı itiraz hakkı yoktur.

(Drl.Krl. 5.10.1989 Es:185, Ka:203)

Ancak uygulamadaki yanlışlıklar ve esas ve hükme etkili usulî hatalardan dolayı yazılı emir yoluna gidilebileceği istikrar bulmuş içtihat kararlarıyla kabul edilmiş bir keyfiyet olduğundan, olayla ilgili tüm deliller toplanıp değerlendirilmesi yapıldıktan sonra verilen ve Askerî Yargıtay'ca incelenmeksizin kesinleşen mahkûmiyet hükmüne karşı delillerin değerlendirilmesinde hataya düşüldüğünden bahisle yazılı emirle bozma yoluna gidilemez.

(Drl.Krl. 27.12.1990, Es:156, Ka:152)